

1. Miks valisite just ühiskonnaõpetuse riigieksami?

2. Mis ülesanne eksami teises osas tundus teile kõige kergem ja kõige raskem?

Märkige **üks** kõige kergem ja kõige raskem ülesanne ristikesega.

	kõige kergem	kõige raskem
ühiskonna majandamine		
nüüdisühiskond		
riigi toimimine		
sotsiaalpoliitika		
keskkond ja säästev areng		
erakonnad		
kaasaja maailma mitmepalgelisus		
rahvusvaheline suhtlemine		
Eesti Vabariigi põhiseaduse tundmine		

3. Mis ühiskonnaõpetuse valdkonnas tunnete end kõige kindlamalt?

Tähistage **üks** valdkond ristikesega.

indiviid ühiskonnas		sotsiaalpoliitika	
majandus		õigus	
riigi toimimine		rahvusvahelised suhted	

4. Mis teadmisi ja oskusi peaks gümnaasiumiõpilane teie hinnangul ühiskonnaõpetuse ainetunni kaudu kõige enam saama?

5. Mida soovite lisada eksami kohta?

Täname!

II OSA.

80 PUNKTI

Ühiskonna majandamine (10P)

1. Kirjutage mõiste ees olevasse kastikesse õige selgituse number: 3p

	1. koduvaluuta kursi alandamine välisvaluutade suhtes	
☐ inflatsioon	2. keskmise hinnataseme suhe SKP-sse	
☐ devalveerimine	3. keskmise hinnataseme langus	3 p 1
☐ inflatsioonimäär	4. keskmise hinnataseme stabiilsus	
	5. keskmise hinnataseme protsentuaalne muutus baasperioodiga võrreldes	
	6. keskmise hinnataseme kasv	

2. Selgitage näidetega inflatsiooni mõju tarbijatele. 2p

1)

2)

3. Kuidas mõjutab Eestis kehtivate maksude tõstmine tarbija jaoks kauba hinda? Esitage kolm näidet. 3p

1)

2)

3)

4. Hinnatõusu või -langust võivad põhjustada väga erinevad mõjurid. Nimetage neist kaks (välja arvatud maksude tõstmine ja langetamine). 2p

1)

2)

Nüüdisühiskond (10P)

1. Kas nõustute väitega, et Eesti on edukalt toime tulnud siirdeühiskonna probleemidega? Põhjendage oma seisukohta. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 2p

pigem nõustun

pigem ei nõustu

Põhjendused:

1)

2)

2p5

2. Paigutage asutused, ettevõtted, organisatsioonid õigesse sektorisse. Kandke vastav number / vastavad numbrid tabeli õigesse lahtrisse. 3p
7 õiget 3 p, 5-6 õiget 2 p, 3-4 õiget 1 p

1. Hansapank

2. Eesti Õpilasmavalitsuste Liit

3. Eesti Pank

4. Turu-uuringute AS

5. MTÜ Porkuni

6. Rahvastikuregister

7. AS Regio

I sektor	II sektor	III sektor

3p6

3. Mis mõistet on allpool selgitatud? Kirjutage vastuseks mõiste. 1p

Demokraatlikku ühiskonda iseloomustav arvamuste ja ideede paljusus –

1p7

4. Selgitage, miks on kodanikuühendused ühiskonnale vajalikud. 2p

1)

2)

2p8

5. Nimetage seaduslikud meetodid, millega kodanikuühendused saavad mõjutada riigi poliitikat. 2p

1)

2)

2p9

Eesti Vabariigi põhiseaduse tundmine (10P)

1. Mis põhiõigused on Eesti Vabariigi põhiseadusega tagatud ainult kodanikele? Tehke ristike tabeli õigesse lahtrisse. 3p
8 õiget 3 p, 6—7 õiget 2 p, 4—5 õiget 1 p

põhiseaduslikud õigused ja kohustused	Eesti Vabariigi kodanike õigused
olla erakonna liige	
kandideerida Riigikokku	
pöörduda kohtusse	
valida kohaliku omavalitsuse volikogu liikmeid	
õigus tulla alati Eestisse	
õigus säilitada rahvuslik kuuluvus	
õigus jääda truuks oma veendumustele	
teenida Eesti kaitseväes	

3p10

2. Nimetage kaks võimalust, kuidas saab Eesti Vabariigi kodanik teostada kõrgeimat riigivõimu. 2p

1)

2)

2p11

3. Mis poliitilised õigused saab Eesti Vabariigi kodanik: 3p

18-aastaselt:

1)

2)

2p12

21-aastaselt:

1)

1p13

4. Nimetage kaks võimalust, kuidas saadakse Eesti Vabariigi kodakondsus. 2p

1)

2)

2p14

Rahvusvaheline suhtlemine (10P)

1. Järjestage sündmused, alustades varasemast. 2p
5 õiget 2 p, 3—4 õiget 1 p

Eesti liitus NATO ja Euroopa Liiduga	☐	2 p	13
Eesti võeti vastu ÜRO-sse	☐		
Vene väed viidi taasiseseisvunud Eestist välja	☐		
NSV Liit tunnustas Eesti Vabariigi taasiseseisvumist	☐		
esimesed Euroopa Parlamendi valimised Eestis	☐		

2. Kas peate Eesti osalemist rahvusvahelistel militaarmissioonidel vajalikuks? Põhjendage oma seisukohta. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 1p

pigem jah

☐

pigem ei

☐

1 p

14

3. Kumma väitega nõustute. Tähistage sobiv variant ristikesega ja põhjendage oma seisukohta. 2p

Meie sõjaline väljaõpe põhineb ka tulevikus ajateenistusel.

☐

Eesti vajab kutselist sõjaväge.

☐

1)

2)

2 p

15

4. Nimetage kaks rahvusvahelist organisatsiooni, mille eesmärgiks on aidata kaasa rahu tagamisele. Tooge nende tegevusest vastav näide. 4p

Organisatsioon:

Näide:

Organisatsioon:

Näide:

4 p

16

5. Kas Euroopa Liidu otsuseid Valgevene suhtes pärast seal toimunud valimisi võib pidada riigi siseasjadesse sekkumiseks? Selgitage lühidalt oma seisukohta. 1p

1 p

17

2. leht

Riigi toimimine (10P)

1. Märkige ristikesega, millistele Eesti Vabariigi põhiseadusest tulenevatele nõudmistele peab vastama presidendikandidaat. 2p

on elanud Eestis vähemalt 10 aastat

☐

on sünnilt Eesti Vabariigi kodanik

☐

on vähemalt 40 aastane

☐

on kõrgema haridusega

☐

oskab vähemalt kahte võõrkeelt

☐

2 p

1

2. Praegune president on valitud valimiskogu poolt. Kellest koosneb valimiskogu? 2p

1)

2)

2 p

2

3. Mitme erakonna juhtivpoliitikud on lubanud muuta Eesti Vabariigi presidendi valimise korda ja sisse seada presidendi otsevalimine rahva poolt. Kas pooldate antud ettepanekut? Selgitage oma seisukohta. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 2p

pigem jah

☐

pigem ei

☐

1)

2)

2 p

3

4. Esitage näide Eesti Vabariigi presidendi õigustest ja ülesannetest, mis on seotud: 4p

seadusandlusega

õigusemõistmisega / kohtuvõimuga

täidesaatva võimuga

riigi esindamisega

4 p

4

Sotsiaalpoliitika (5P)

1. Selgitage mõiste, mida tähistab lühend SKP. 1p

1 p5

2. Kas riigieelarvest haridusele minevad kulutused peaks siduma kindla protsendiga SKP-st?
Põhjendage oma seisukohta. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 1p

pigem jah pigem ei

Põhjendus:

1 p6

3. Mati on täna 18-aastane töötav Eesti elanik. Ta kavatseb teha kõik endast oleneva, et saada tulevikus võimalikult suuremat pensioni. Mis aspektidega tuleb tal arvestada täna kehtivate seaduste alusel? Tähistage pensioni suurust mõjutavad tegurid ristikesega. 3p
Kõik õiged 3p, 5 õiget 2p, 4 õiget 1p

Võimalikult suure pensioni saamisel on määravaks:

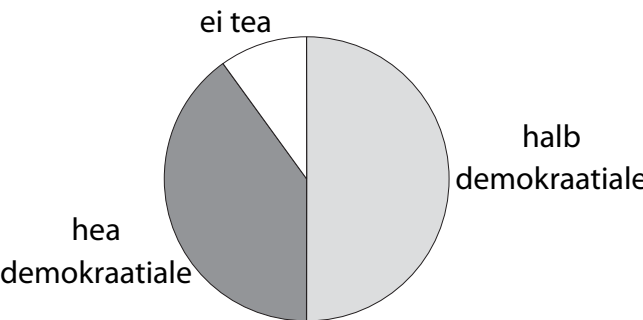
kogunenud töötuskindlustus, kui ta pole oma karjääri jooksul töötuks jäänud		
kohustuslik kogumispension (teine samm)		
peab olema Eesti Vabariigi kodanik		
sotsiaalmaksu suurus		
iga töötatud aasta Euroopa Liidu liikmesriikides annab lisaprotsendi		
vabatahtlik kogumispension (kolmas samm)		

3 p7

2. Nimetage üks Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahv, mis käsitleb religiooniga seotud küsimusi.
Kirjutage vastuseks paragrahvi number. 1p

3. Nimetage kaks kõige laiemalt levinud religiooni maailmas. 1p

4. Sotsiaalteadlased uurisid põhikooli lõpetajate arusaamu sellest, mis jooned on demokraatiale omased. Neljapallisel skaalal pidid nad hindama seda, kuivõrd hea või halb on demokraatiale see, et kirik on riigist eraldatud. Õpilaste arusaamade jagunemine on esitatud graafikul.

A. Toots, T. Idnurm, M. Ševeljova. Noorte kodanikukultuur muutuvus ühiskonnas. Tallinn 2006.

Miks teie hinnangul on õpilaste arusaamad just sellised? 2p

2)

2 p10

5. Millist ühiskonda võib pidada multikultuurseks? 1p

1 p11

6. Mis probleeme tuleb lahendada multikultuursetes Euroopas? Tooge kaks näidet, mis on rahvusvahelise meedia vahendusel suurt tähelepanu pälvinud. 2p

2)

2 p12

Kaasaja maailma mitmepalgelisus (10P)

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 3 lg. 4

Usuõpetus on mittekonfessionaalne. Kool on kohustatud usuõpetust õpetama, kui seda soovivaid õpilasi on kooliastmes vähemalt 15. Usuõpetuse õppimine on vabatahtlik.

Peaminister A. Ansipi ettekandest konverentsil “Kristlikud väärtused Eesti poliitikas” 11. novembril 2005

/---/ Meie praegune olukord on paraku selline, kus usundiõpetust saab vaid 1% õpilastest. /---/ Minu seisukoht on, et religiooniõpetus, või usundiõpetus või usundilugu, nimetagu me siis seda kuidas tahes, peaks olema kooliprogrammi loomulik osa. Me võime arutleda tema vabatahtlikkuse või kohustuslikkuse üle, kuid selle õpetuse puudumist koolides tõlgendan ma antud juhul kui vabadust olla harimatu. Ma arvan, et see ei peaks olema meie eesmärk. /---/ <http://www.valitsus.ee/?id=4968>

Peaministri arvamusele järgnesid poolt- ja vastuväiteid päevalehtede veergudel ning arvukad netikommentaarid.

Marju kommentaar	Martini kommentaar
Kas me mõistame terminit usuõpetus ühe-taoliselt? Mõistlik oleks kokku leppida selles, et maailm on väikeseks jäänud ja inimene peaks erinevaid usundeid tundma. Mina küll koolis piisavalt teadmisi ei saanud.	Pole ime, et kirik püüab usuõpetust kohus-tuslikuks muuta. Eurobaromeetri uuringu põhjal usub Eestis jumalat kõigest 16 % inimestest, see on Euroopa madalaim näi-taja. Kes tahab, saab ju praegugi usuõpe-tust koolis õppida. Usupropaganda, riigi-valitsemine ja kooliõpetus jäägu teineteisest lahku!

1. Kelle kommentaariga nõustute? Kasutage oma seisukoha selgitamiseks väljavõtet seadusest, peaministri seisukohta ja kommentaare. Tähistage oma valik ristikesega. 3p

pigem Marjuga

☐

pigem Martiniga

☐

1)

2)

3)

3p

8

Keskkond ja säästev areng (5P)

Säästliku arengu idee põhineb keskkonna heaperemehelikul kasutamisel ja sellisel majandamisel, mis arvestaks Maa looduslike piiride ja taastumisvõimega. /---/ Vajadusest muuta kiiresti tootmine efektiivsemaks, annab märku Maailma Looduse Fondi (WWF) uuring, mille kohaselt eurooplased tarbivad keskmiselt 4 korda enam loodusressursse, kui maakera taluda suudaks. /---/ Põhjamaades ulatub jäätmete korduvkasutuse protsent 50-ni. Eestis jääb see praegu 15 protsendi piiridesse.

Allan Kokkota. Euroopa Liit ohjeldab pärast tarbimist. Eesti Päevaleht. Aprill, 2004.

1. Kuidas saaks teie arvates suunata Euroopas loodussäästlikkuse põhimõtteid senisest enam arvestama: 3p

tootjaid

tarbijaid

riiklikke institutsioone

3p

1

2. Kuivõrd Eesti tootjad järgivad energiasäästlikkuse põhimõtteid? Esitage oma seisukoht teksti andmeid kasutades. Põhjendage seisukohta näite kaudu. 2p

Hinnang:

Näide:

2p

2

Erakonnad (10P)

Lõik ühe erakonna programmi projektist

/---/ Meie majanduspoliitika nurgakiviks on sotsiaalne turumajandus ning harmooniliselt ühiskonna ja tema üksikliikmete huvisid ja vajadusi ühendav maksusüsteem, sh astmeline tulumaks. Soovime luua ühiskonna, kus suurem osa rahvuslikust rikkusest jaotuks enamuse vahel ega koonduks vähemuse kontrolli alla./---/

1. Otsustage, millise Eesti erakonna programmi võiks see lõik sobida. Selgitage, mille põhjal te seda oletate. 3p

Erakond: _____

Põhjendused:

1) _____

2) _____

3 p

2. Kas oma programmi sidumine kindla ideoloogiaga on erakonnale pigem kasuks või kahjuks? Põhjendage oma seisukohta. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 2p

pigem kasuks

pigem kahjuks

Põhjendused:

1) _____

2) _____

2 p

3. Mis valitsust eelistada tänases Eestis? Tähistage sobiv ristikesega ja põhjendage oma seisukohta. 1p

üheparteivalitsus

koalitsioonivalitsus

1 p

4. Kaasaja maailmas räägitakse ideoloogiate lähenemisest üksteisele. Kas sama protsessi võib täheldada ka Eestis? Selgitage, mille põhjal nii arvate. Tähistage sobiv seisukoht ristikesega. 2p

pigem jah

pigem ei

Selgitus:

1) _____

2) _____

2 p

5. Kas Eestis võib keelduda mõne poliitilise liikumise registreerimisest erakonnaks? Tähistage õige vastus ristikesega. Selgitage oma otsustust. 2p
Otsus 1 p; otsus koos põhjendusega 2 p.

võib

ei või

Põhjendus:

2 p